

**GUIA BREU PER A UN
ÚS NO SEXISTA DEL
LLENGUATGE EN
L'ÀMBIT SANITARI**

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria de Sanitat
Universal i Salut Pública

El discurs és un conjunt de formes lingüístiques que usem per a construir maneres de comunicació i de representació del món. Està generat en un context social i cultural determinat i és un reflex dels valors socials predominants. Al mateix temps, tant el llenguatge verbal com les imatges que projectem construeixen realitats concretes. Per tant, el llenguatge és un fenomen social i com a tal, és dinàmic, flexible i transformador i, a més a més, produeix coneixement. Per això, pot reflectir les desigualtats en el tracte i en les oportunitats entre dones i hòmens.

L'ús no sexista del llenguatge contribueix a dur a terme comportaments i conductes personals i col·lectives respectuoses amb la igualtat de gènere i la diversitat en el nostre entorn i per això la seua importància.

Se sol justificar un ús generalitzat del gènere gramatical masculí dient que és genèric i comprén ambdós gèneres, al·ludint al principi "d'economia lingüística" o per raons d'estil, perquè se sol relacionar un llenguatge no sexista amb les dobles formes (per ex. ciutadanes i ciutadans), però això és un tòpic fals.

Es poden utilitzar estratègies i recursos que té la nostra llengua i que respecten les normes gramaticals, sense contravindre el principi d'economia del llenguatge, ja que la majoria es caracteritzen, precisament, per la seua brevetat.

Aquesta guia que presentem respon a una de les mesures previstes en el Pla d'Igualtat de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, un dels objectius del qual és evitar l'ús sexista del llenguatge en l'àmbit sanitari.

Així doncs, aquesta guia es configura com una eina que aspira a millorar la igualtat de tracte de dones i hòmens, per mitjà d'un llenguatge que visibilitze les dones, que evite els estereotips sexistes d'algunes expressions i que done identitat pròpia a les dones.

Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública
Unitat d'Igualtat.

Aquestes són algunes indicacions útils que, en la mesura de les possibilitats i sempre que el context ho permeta, podem utilitzar per a evitar un ús sexista del llenguatge i que siga més inclusiu i respectuós amb la diversitat de gènere en l'àmbit sanitari.

1. Adequar el gènere gramatical al sexe de la persona concreta a què ens estem referint. Evitem anteposar l'article femení seguit de substantiu masculí (per ex. la president, la conseller).

CAL EVITAR

Maria Esteve, el cap del servei

El director econòmic, Elena Sospedra

La metge

ALTERNATIVA

Maria Esteve, la cap del servei

La directora econòmica, Elena Sospedra

La metgessa

2. Utilitzar substantius genèrics, del col·lectiu o una perífrasi per a designar ambdós sexes.

CAL EVITAR

Les infermeres

Els facultatius

Els farmacèutics

ALTERNATIVA

El personal d'infermeria

El personal facultatiu

La comunitat farmacèutica

3. Evitar el masculí genèric per a incloure dones i hòmens.

CAL EVITAR

Els malalts

L'ancià

Els fills

ALTERNATIVA

Les persones malaltes; qui està malalt

La persona major

La descendència

4. Utilitzar paraules del gènere femení que expressen universalitat.

CAL EVITAR

Els ciutadans

L'home

Els fills

ALTERNATIVA

La ciutadania

L'ésser humà / la humanitat

La descendència

5. Al·ludir al càrrec, servei o professió i no a la persona.

CAL EVITAR

El director

El gerent

L'administratiu

ALTERNATIVA

La direcció

La gerència

L'administració

6. Utilitzar els pronoms o determinants no marcats de gènere com "qui" i "cada" per substituir "els", "aquells", etc.

CAL EVITAR

Els que es presenten al concurs

El pacient que haja rebut tractament

El que acudisca a la consulta

ALTERNATIVA

Qui es presenten al concurs

Qui haja rebut tractament

Cada persona que acudisca a la consulta

7. Eliminar l'article en substantius neutres al gènere.

CAL EVITAR

Citar els pacients

Convocar els representants del comitè

Realitzar campanyes per als jòvens

ALTERNATIVA

Citar/citació de pacients

Convocar representants/la representació del comitè

Realitzar campanyes per a jòvens/ a la joventut

8. Construir estructures gramaticals impersonals. Si la claredat de la redacció ho permet, es pot eliminar, en algun moment, el substantiu i substituir-lo pel pronom "se" amb funció impersonalitzadora i l'ús de les formes no personals de l'infinitiu i del gerundi.

CAL EVITAR

Els convocats pel tribunal

Preferible citar-los a primera hora

Als pacients els realitzarem primer...

ALTERNATIVA

Es convocaran pel tribunal

Preferible la cita a primera hora

Cal fer primer..

9. Buscar frases o expressions alternatives.

CAL EVITAR

Segons símptomes que manifesten els malalts

Alguns investigadors de la diabetis

Els pensionistes no hauran d'abonar els medicaments

ALTERNATIVA

Les manifestacions de símptomes/ els símptomes manifestats/ segons els símptomes manifestats

Algunes investigacions sobre la diabetis

Quan siguen pensionistes, no hauran d'abonar els medicaments/ Si són pensionistes

10. Substituir les construccions copulatives que exigisquen un adjectiu en masculí per altres construccions: p. ex. tindre o sentir + substantiu o construccions reflexives o impersonals.

CAL EVITAR

Estan compromesos amb la sanitat

Són diagnosticats

Els que investiguen estan obligats

ALTERNATIVA

Tenen compromís amb la sanitat

Tenen un diagnòstic

Qui investiga té l'obligació

11. Ús de dobles formes. Quan no cal anomenar ambdós sexes: utilitzar el doble article, intercalant l'ordre del gènere.

Les i els infermers

El i la metgessa

Les xiquetes i els xiquets

12. Els parèntesis, la barra inclinada i l'arrova...

Ús de la barra inclinada. Es pot utilitzar quan hi ha poc espai com ara impresos o formularis. Autor/a.

Ús de l'arrova. No s'ha d'usar; no té la funció que té en el castellà, on engloba els dos gèneres. ***Infermer@s

Ús dels parèntesis. En canvi en valencià els parèntesis sí que poden funcionar: infermer(e)s.

Acudir al seu metge habitual: acudir al centre de salut habitual; acudir a la consulta mèdica habitual; medicina de família

Adults: Persones adultes

Afectat: Amb afectació, persona afectada

Alumne: Alumnat

Alta voluntària del pacient: Alta voluntària a petició pròpia

El pacient: La persona malalta/ el i la pacient

Els pacients: Cada pacient

L'usuari : La persona usuària

Autor: Autoria, qui firma

Bon dia a tots/es : Bon dia (eliminant tots/es)

Ciudadanos: Ciutadania

Clients: Clientela

Convidats: Persones convidades, assistència

Director: Direcció

Els treballadors, els empleats: El personal, la plantilla, qui treballa, el col·lectiu

Experts: Les persones expertes

Fills: Descendència/prole

Indicació/prescripció del metge: Indicació/prescripció mèdica

Servei de nounats: Servei de neonatologia

Urgències adults: Urgències (eliminar "adults")

Proves sol·licitades pel ginecòleg: Proves sol·licitades per ginecologia

Vacunació dels xiquets: Vacunació infantil

Xiquets: Infància, criatures, menors

RECURSOS

- Guia Igualtat, Llenguatge i Administració: propostes per a un ús no sexista del llenguatge. Generalitat, 2009.
- Guia d'ús per a un llenguatge igualitari. Universitat de València, 2012.
- Hablamos de salud en femenino y masculino. Ministeri de Treball i Afers Socials. Institut de la Dona, 2006.
- 10 Recomendaciones para evitar usos sexistas y estereotipados del lenguaje. Unitat d'Igualtat. Universitat Jaume I. Fundació Isonomia.

REVISIÓ

Aquesta guia ha sigut revisada per la Unitat d'Igualtat de la Universitat Jaume I.

“El verdader problema no rau en el fet que la llengua és sexista perquè la comunitat és sexista (...), sinó que el mateix sistema lingüístic contribueix a refermar la situació de desigualtat perquè exerceix una influència directa en el pensament individual i en l'imaginari social”.

Mª Ángeles Calero Fernández, 1999